

Framhald av síðu 9

vera bæði einstáttað og uttan nakra ávirkan. Ein stórir partur heldur eisini arbeiðið ganga ov skjótt.

Likamlig árin

Tað fer illa við likaminum at arbeiða á flakavirki. Tær standa allan dagin upp og niður í somu arbeiðsstøðu, og tað hevur fylgjur fyri vøddar, liðir og blóðrenslis serliga í beinum. Triðja hvør kvinna hevur hovnaðar øklar. Í arbeiðinum brúka tær bara ein litlan part av likaminum, tær somu rørsurnar alla tíðina. At standa soleiðis og skera dagin langan er ringt fyri armar og hendur og nógvar hava ilt í rygginum, nakkanum og aðrastadina. Øll flakavirkini eru heldur ikki so væl innrættað og útsýrað við nýmótans hentleikum við tí fylgju, at kvinnurnar hava skeivar arbeiðsstøður og overva seg likamliga.

So eru tað viðurskiftini inni, forðingarnar fyri at fólkið kann kenna seg so nøkulunda. Tveir tíðingar gremja seg um kulda og gjóstur. Mátningar visa, at viðurskiftini er av leið bæði viðvikjandi hitanum inni, gjóstri og luftvætu. Hesi viðurskiftini eru als ikki í samsvari við tey krøv, ið myndugleikarnir hava sett.

Ofta krím

Tað er so kalt, at vandin fyri at fáa krím er stórir, vøddarnir spennast, og æðrarnar krympa seg saman. Kanningin visti eisini, at 3. — 4. hvør flakakvinna ofta hevur krím, og líka nógvar aðrar sjúkum sum kroniskt bronkitis.

Á flakavirkjunum verða nýttar stórar nøgdir av vatni, og tí verður vætan í

luftini nóg. Næstan helvtin av kvinnunum kennir ampa av tí kalda vatninum, ið rennur eftir borðunum. Hetta kann vera orsøkin til, at næstan helvtin hevur trupulleikar av hovnaðum hondum og fingrum, 27 pst. hava eksem ella útbrot. Gólvvið verður eisini háltað av tí nógva vatninum, og luftin køld inni. Umframt av vatninum eru gólvini ofta hál av fiskaleivdum, ið detta á gólvvið.

Deymurin stendur ofta frá hesum fiskaleivdum. Annað, ið gevur ringan royk er ammoniak, ið viðhvørt lekur frá frystiskipanunum. Trukkar verða eisini ofta nýttir inni.

Nógvar gangur

Ein av teimum størstu trupulleikunum er óljóðið. 79 pst. gremja seg um gang. Á flakavirkjunum er ógvuliga nógva óljóð — ikki bara í teimum hølum, har arbeiðt verður við maskinum.

Mátarnir eru nógvir at fáa mein av óljóði, bæði vanligar skaðar á hoyrnina og meira sálaraliga skaðar. Triðja hvør hevði hoyriskaða. Og sum við øðrum arbeiðsskaðum verða hoyriskaðarnir fleiri, jú longri tú arbeiðir á flakavirki, og jú eldri tú verður.

Nógvar arbeiðsvanlukkur

Jákup Pauli er við kanning síni komin fram til, at 4. — 5. hvør kvinna á flakavirkjunum hevur verið fyri arbeiðsvanlukku seinasta árið. Við arbeiðsvanlukku er at skilja, at arbeiðsfólkið noyðast at vera heima frá arbeiði ein dag umframt skaðadagin. Hesi tøl samsvara ikki við tøluni há Arbeiðseftirlitinum, ið skal hava frá-

boðan um allar arbeiðsvanlukkur. Henda kanningin visir, at Arbeiðseftirlitið ikki frættir um í mesta lagi tvey prosent av tilburðunum. Jákup Pauli heldur hetta vera ógvuliga harmiligt, tí vitanin um arbeiðsvanlukkurnar gevur stóran møguleika at bota um arbeiðsumstøðurnar, sigur Jákup Pauli.

Tær flestu vanlukkurnar eru skeriskaðar og overvan av likami og kanningin visir eisini, at fleiri vanlukkur henda, har arbeiðt verður fyri akkord- og bonusløn. Samband er eisini millum stress og arbeiðsvanlukkur.

Stress er ógvuliga vanligt á flakavirkjunum. Orsakirnar til stress eru nógvar: óljóð, ov høg arbeiðsferð, keðiligt arbeiði uttan ávirkan, ótrygg arbeiðsviðurskipti og annað. Stress er duplutt so vanligt millum akkord- og bonuslønir flakavinnur sum millum tímálantar. Kanningin visir, at triðja hvør kvinna hevur trupulleikar av stress, serliga tær 30—50 ára gomlu.

Ílt í høvðinum

Triggjar av fyra flakavinnur hava ilt í høvðinum ofta ella av og á. Í frágreiðingini verður sagt, at hetta kann koma av livi- og arbeiðsumstøð-

unum sum heild, av mátanum arbeiðið er skipað, av gangi av tí at vøddarnir knýta seg ella av stressi. Kanningin bendir á, at samband er millum pinu í nakka og ryggi og hovuðspinu. Nógva hava eisini ilt í eygunum, og tað hevur samband við stress.

Nógvar

pínutablettir

Eitt tað besta prógv við, hvussu illa arbeiðið fer við heilsuni, er tann stóra nýtslan av tablettum. Umleið triðja hvør flakakvinna etur heilivág minst eina ferð um vikuna. Tað mesta er tablettir fyri hovuðspinu og aðra pinu.

Nýtslan av heilivági veksur við aldrinum, hvussu leingi fólkin hava arbeiðt í vinnuni, hvørjir aðrir trupulleikar eru, og hvussu fólk hava tað.

Kanningin hjá Jákup Paula hevur eisini umfatað trivnaðin á flakavirkjunum. Alt bendir á, at fólkið trivist serliga illa. Tað stendur á við at fáa fólk, ónøgdir er stór, fólk støðast ikki og eru ofta burturi.

Trygdar- umboðini mugu verjast

— Skipanin við, at arbeiðspláss við 10 starvsfólkum skulu velja trygdarumboð, er frálík. Har umboðið fyri arbeiðsfólkið hevur tað dagliga eftirlitið við, at alt er, sum tað skal vera.

Men skipanin virkar ikki, sum hon skal. Trygdarumboð verða ikki vald. Orsøkin er, at fólk tora ikki at vera trygdarumboð, tí tey eru ikki nóg væl vard móti uppsøgn, sigur Jákup Pauli.

Trygdarumboðini at vita næstan ikki, um tey skulu umboða arbeiðsfólkið ella arbeiðseftirlitið. Og um tey umboða nakran, kunnu tey vænta at fáa trupulleikar.

Umboðini mugu kunna siga sína hugsan og vísa á, hvørjir trup-

ulleikar eru. Uppgávan hjá Arbeiðseftirlitinum má so vera at tryggja, at hesi fólkin ikki kunnu koyrast, so leingi nakað arbeiði er á virkinum. Bara arbeiðsfólkið eigur at kunna koyra eitt trygdarumboð frá fyri at velja eitt annað. Tað er einki lógið í tí, at eitt fólk, sum er umboð fyri alt arbeiðsfólkið, ikki kann koyrast. So nógva vald nýtist leiðsluni ikki at hava, sigur Jákup Pauli.

Hann heldur ikki, at tað er uppgávan hjá fakfeløgnum at skipa fyri hesum. Trygdarumboðini eiga við lóg at verða tryggjað móti uppsøgn, og Arbeiðseftirlitið skal syrgja fyri, at hetta verður gjørt, sigur hann.

LEYST STARV

Eitt starv sum varaskúlastjóri í Tofta skúla verður hervið lýst leyst at seta frá 1. október 1986.

Starvið verður lønt í lønarrámmu 26, sambært avtalu 18. mai 1983 og broyting 8. november 1983 millum Føroya Landsstýri og Føroya Lærarafelag.

Tað skylduga undirvísingartímalíð verður sett eftir galdandi reglum um tænastríðina hjá tænastríðsmennum í fólkaskúlanum.

Umsókn verður at stíla til Landskúlaráðið og at senda Landsskúlafyrisitingini soleiðis, at hon er Landskúlafyrisitingini í hendi í seinasta lagi 16. september 1986 kl. 16.00.

LANDSSKÚLAFYRISITINGIN,
25. august 1986

EDB-konsulent

KNUD LUND SIMONSEN er í Tórs-havn for at sálge edb-systemer, edb-bistand og edb-maskiner fra IBM Danmark.

Kan kontaktes på Hotel Borg 26. — 28. — 30. august.